

Іван Пулюй питання самостійності України та її державної означеності виносить за рамки порожніх оплакувань та тужливих оповідей. Він ставить мету та виробляє постулати й принципи самостійності, вказавши, разом з тим і шляхи здобуття волі для народу в тогочасних умовах. Це й спричинило у царських циркулярах і в час зрадянщення неприязнь властей навіть до самого ймення великого українця, породило намагання всяко применшити та знівелювати його значимість для нашого народу.

І третьою складовою феномену Івана Пулюя було прагнення пізнати те, що допоможе людям в повнішій мірі використати все, що досі було недоступним для наукового та практичного вжитку. І в цих трьох випадках поєднуючою основою служила ідея Світла. Практична праця над електрифікацією вулиць й домівок Праги та активного використання електротранспорту для переміщення людей вулицями міста переросло у вершинну складову його наукового прозріння, а саме у питанні використання Х-променів для просвітлення та творення зримих образів невидимих частин людського тіла й інших матеріальних складових. Феноменальне відкриття, яке у своїй толерантній довірливості й прагненні досягнути ще більш зримих результатів навіть не допускало думки про використання його результатів іншими науковцями, що унеможливило, на жаль, оцінку блискучого наукового досягнення Нобелівською відзнакою.

Ми не заторкнули у цьому викладі взірць сімейного виховання в родині славного вченого, участь його сина Олександра десятником у рядах Української Галицької Армії, долучення внука Петера Пулюя до увіковічнення пам'яті видатного прародича на теренах України. Але це вже стане темою інших досліджень та узагальнень, що допоможуть із окремих біографічних штрихів та творчих епізодів створити повний портрет нашого земляка із Гримайлова, що став світочем науки.

УДК 929:378(477)(092) Пулюй

**Гуйван Я., слухач МАН; Руснак С.Г**

ВСП "Заліщицький фаховий коледж ім. Є. Храпливого НУБіП України",  
Україна

### **ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ІВАНА ПУЛЮЯ**

**Анотація.** Іван Пулюй — видатний український фізик, інженер, винахідник і громадський діяч, який зробив значний внесок у розвиток науки, культури та національної свідомості українців. Його діяльність охоплювала просвітницькі ініціативи, підтримку української освіти та культури, участь у перекладі Біблії українською мовою, а також співпрацю з численними науковими й громадськими організаціями.

**Ключові слова:** Іван Пулюй, україномовна освіта, національне відродження, переклад Біблії, Наукове товариство ім. Шевченка, українська культура, рентгенівські промені, громадська діяльність.

**Huivan Ya., student, participant of the Junior Academy of Sciences; supervisor Rusnak S.G.**

VSP "Zalishchyky Vocational College named after Ye. Khraplyvy of NULES of Ukraine", Ukraine

### **IVAN PULUJ'S PUBLIC ACTIVITIES**

**Abstract.** Ivan Puluj was an outstanding Ukrainian physicist, engineer, inventor, and public figure who made a significant contribution to the development of science, culture, and the national consciousness of Ukrainians. His activities encompassed educational initiatives, support for Ukrainian education and culture, participation in the translation of the Bible into Ukrainian, and cooperation with numerous scientific and public organizations.

**Keywords:** Ivan Puluj, Ukrainian-language education, national revival, Bible translation, Shevchenko Scientific Society, Ukrainian culture, X-rays, public activity.

#### **Біографічний вступ**

Іван Пулюй народився 2 лютого 1845 року в селі Гримайлів (нині Тернопільська область). З раннього дитинства він проявляв здібності до науки і прагнення до знань. Початкову освіту здобув у рідному селі, після чого вступив до Тернопільської гімназії, де захопився фізикою і математикою. Після закінчення гімназії продовжив навчання у Віденському університеті, де захистив докторську дисертацію. Пізніше Пулюй навчався у Страсбурзькому університеті, здобувши ґрунтовну інженерну освіту. У своїй науковій діяльності він зосереджувався на дослідженні електрики, вакуумних технологій і катодних променів, що згодом сприяло його відкриттям у галузі рентгенівських променів.

#### **Роль у розвитку української освіти**

За часів Австро-Угорщини українське населення Західної України стикалося з численними перешкодами у доступі до освіти рідною мовою. Більшість шкіл навчали польською або німецькою мовами, що сприяло культурній асиміляції. Він вважав, що лише через знання та просвіту можна створити стійке суспільство, яке зможе відстояти свої права та культуру. За часів відвідування гімназії Пулюй організовує молодіжний гурток "Громада", метою якого було вивчення української історії та літератури. Іван Пулюй активно виступав за створення шкіл, де викладання велося українською мовою.

Пулюй працював над тим, щоб збільшити доступ українських студентів до вищої освіти. Він брав активну участь у різних ініціативах, які підтримували українське культурне життя і створення шкіл та гуртків, де навчання велося українською. Пулюй фінансово підтримував студентів з України, які навчалися у Відні, та сприяв відкриттю нових освітніх закладів. Навчаючись у Відні, був співорганізатором товариства "Віденська Січ", яке було рушійною силою, що об'єднувала українську молодь.

Він вірив, що освіта рідною мовою є основою для розвитку нації та збереження її ідентичності.

### **Переклад Біблії українською мовою**

Одним із найбільших досягнень Пулюя у сфері культури було сприяння перекладу Біблії українською мовою. Разом із Пантелеймоном Кулішем та Іваном Нечуєм-Левицьким він працював над перекладом Святого Письма, який був завершений у 1903 році. Це видання, підтримане Британським біблійним товариством, стало важливим етапом у відродженні української культури. Біблія українською мовою не лише мала духовне значення, а й символізувала культурну самобутність українців.

### **Діяльність у Науковому товаристві імені Шевченка**

Іван Пулюй активно співпрацював із Науковим товариством ім. Шевченка (НТШ), яке відіграло ключову роль у розвитку української науки та культури. Він був меценатом товариства, надавав свої наукові праці для публікації, фінансував друк книг і підручників українською мовою. Завдяки його зусиллям НТШ зміцнило свою репутацію як "українська академія наук". Пулюй сприяв популяризації діяльності товариства серед міжнародної спільноти, залучаючи європейських науковців до співпраці.

### **Громадська діяльність у Відні**

Живучи у Відні, Іван Пулюй активно підтримував українську громаду. Він був співзасновником організації "Віденська Січ", яка об'єднувала українських студентів та інтелігенцію. Метою товариства було збереження української ідентичності та популяризація культури серед молоді. Також Пулюй був учасником численних просвітницьких товариств, які діяли в Австро-Угорщині. Його діяльність охоплювала фінансову підтримку українських видань, організацію освітніх заходів і популяризацію української мови.

### **Міжнародна наукова діяльність**

Як член Міжнародного товариства електриків, Пулюй був добре відомий у наукових колах Європи. Він брав участь у міжнародних конференціях, публікував свої дослідження та співпрацював із провідними вченими того часу. Його наукові відкриття, зокрема "лампа Пулюя", лягли

в основу сучасних досліджень рентгенівських променів. Він також активно працював над інтеграцією української науки у світовий науковий простір.

Як професор Віденського університету, Пулюй був активним членом технічних товариств Австрії, зокрема Віденського технічного товариства.

### **Публіцистична діяльність**

Окрім наукової та громадської діяльності, Іван Пулюй займався публіцистикою. У своїх статтях він висвітлював питання національної єдності, важливості україномовної освіти та ролі науки у розвитку суспільства. Його публіцистика сприяла формуванню національної свідомості серед українців, закликаючи до збереження рідної мови, культури та традицій.

### **Висновок**

Іван Пулюй був багатогранною особистістю, яка поєднувала в собі талановитого науковця, активного громадського діяча та палкого патріота. Його внесок у науку, освіту й культуру є неоціненним. Його діяльність надихає нові покоління українців зберігати свою ідентичність, розвивати науку й підтримувати національну культуру.

### **Джерела та література**

1. Радіо Свобода. [Іван Пулюй. Внесок у науку і культуру України] (<https://www.radiosvoboda.org/a/30372144.html>).

2. Мао Київ. [Стаття про наукові досягнення Івана Пулюя] (<https://www.mao.kiev.ua/biblio/iscans/svitogliad/svit-2023-18-5/svit-5-2023-plyatsko-07.pdf>).

3. Wikipedia. [Іван Пулюй] ([https://uk.wikipedia.org/wiki/Пулюй\\_Іван\\_Павлович](https://uk.wikipedia.org/wiki/Пулюй_Іван_Павлович)).

4. Інститут українських студій. [Про діяльність Івана Пулюя] (<https://iuv.guide/persons/ivan-puliu-y-fizyk-pershoprokladach-x-promeniv-ta-perekladach-biblii-na-ukrainsku-movu>).

УДК 94(477)

**Мигалевич М.І., здобувачка вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня**

Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Україна

## **ПОСТАТЬ ІВАНА ПУЛЮЯ У КОНТЕКСТІ ЛИСТУВАННЯ ОЛЕКСІЯ СЛЮСАРЧУКА ТА ТИТА РЕВАКОВИЧА**

**Анотація.** У тезах висвітлено постать Івана Пулюя через призму листування Олексія Слюсарчука та Тита Реваковича. Головну увагу приділено проблемам перекладу та видання релігійних текстів українською мовою. У центрі дослідження суперечності між Олексієм Слюсарчуком і Іваном Пулюєм, що виникли через видання українських